

GLASNYT

Udgivet af Glashistorisk Selskab Aalborg * 1976

Nummer 79.

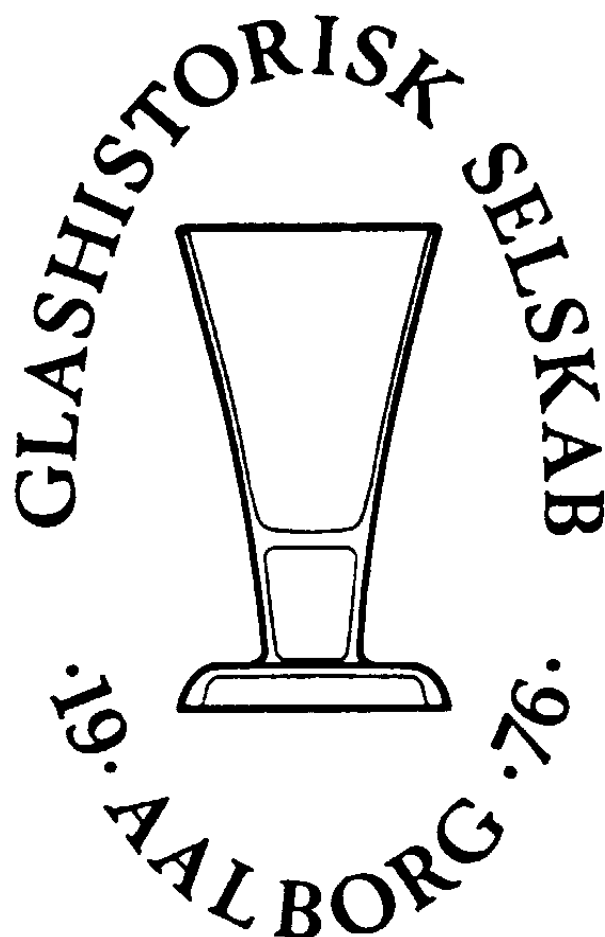
november 2023

37 årgang

Indhold.

- Side. 3-6 En historie om Chabeso Eventyret i 1930erne
- Side. 7-10 Nogle betragtninger omkring Pokal glas 187 fra Kastrup Glasværk
- Side. 11-13 Ny flaskemaskine på Hellerup Glasværk. Artikel af Jan Kock.
- Side. 14 I GLASNYT nr.78 april 2023, side 6. ang. flaske fra Nordjysk Glasværk
- Side. 15-16 Bæger no. 10 Artikel af Torben Errboe
- Side. 17-20 Ny viden: Vikingerne havde glasvinduer
- Side. 21-32 Referat fra mødet den 11.10.23
- Side. 33-40 Referat fra mødet den 15.11.23

GLASNYT redaktion adresse:

Glashistorisk Selskab Aalborg*1976
Sjællandsvej 15 A, 9230 Svenstrup J.

Ansvarlig redaktion:

E-mail : **gsaa1976@gmail.com**

Poul Schjelder - TLF. +45 25 39 01 46

Torben Kronow - TLF. +45 24 25 07 98

Layout: **Schjelder**

Tryk: SBO Grafisk - Støvring Bogtryk/Offset ApS

Besøg:

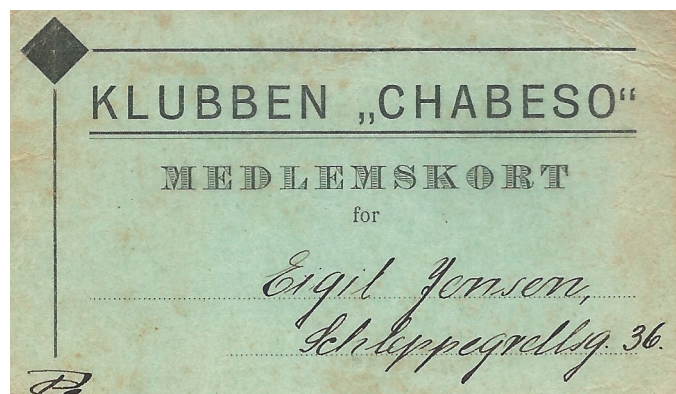
GSAa*1976 hjemmeside: <https://gsaa1976.dk>

Biblioteket for Dansk Glashistorie: <https://glasbib.dk>

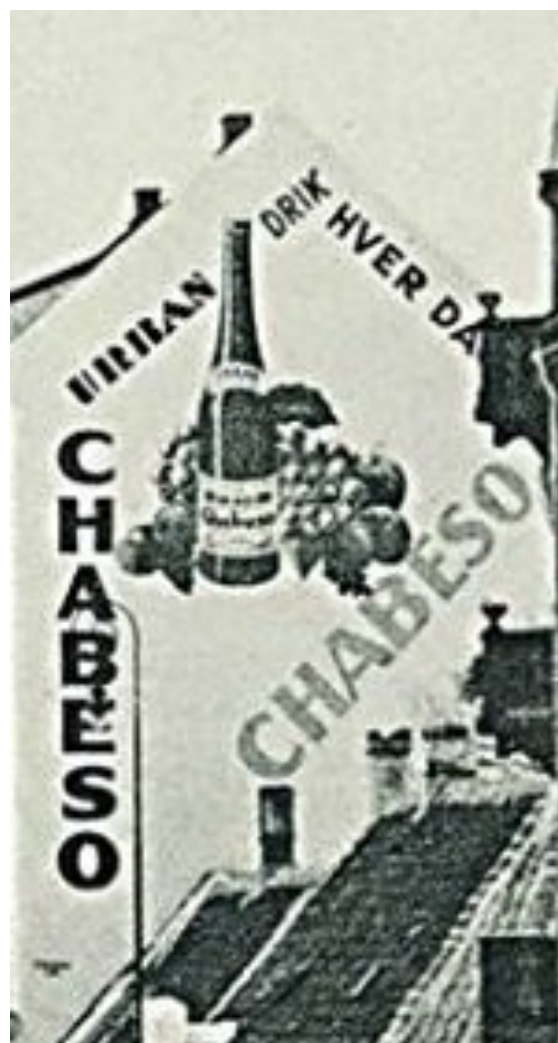
Forside foto: Eftertænksomme glastrolde

CHABESO

En historie om Chabeso Eventyret fra
Dansk Emballage Tidende Nr. 23 - 1933 - 2. aarg.
Se efterfølgende tre sider fra D.E.T

Medlemskort til CHABESO KLUBBEN i Aalborg

En CHABESO reklame på en husgavl
på Vesterbro i Aalborg

Bryggeriet URBAN i Aalborg var en af de første til at fremstille CHABESO i Danmark

DANSK EMBALLAGE TIDENDE

ORGAN FOR MODERNE SALGS-EMBALLAGE

NR. 23

1933

2. AARG.

Chabeso Æventyret.

Kvalitet og Emballage skaber en enestaaende Succes!

UDEN Overdrivelse kan Indarbejdelsen af Chabeso kaldes et Æventyr. Ingen-
sinde tidligere er det hændt, at en Drik saa hurtigt og ubetinget har vundet Popularitet i alle Samfundslag, og da denne Begivenhed ogsaa har den største Betydning for Emballageindustrien, kan der formenlig være

Grund til en nærmere Omtale af Fænomenet. —

For Jyllands Vedkommende kom Chabeso i Gang allerede i April 1931, idet Direktør P. Aagaard, Bryggeriet »Urban« i Aalborg, fik Tiltro til den nye Drik og straks satte Fabrikationen i System. Afsætningen til Jyderne oversteg meget hurtigt alle Beregninger. Den særprægede Smag var noget ganske nyt, den virkede forfriskende og lækende, og Udvidelsen af Maskiner og Transportforhold var paakrævede efter faa Maaneders Forløb.

Aaret efter, i April 1932, altsaa for kun 5 Fjerdingaar siden, tog saa Wiibroes Bryggeri i Helsingør fat paa Fremstillingen af Chabeso, og inden der var gaaet mange Uger, maatte man gaa over til Døgndrift.

København var selvfølgelig den store Aftager, og ustandselig jog Lastbilerne mellem Helsingør og Hovedstaden, ind med fyldte Flasker, og tilbage med tømte. Ogsaa Nord- og Midtsjælland kunde forsynes fra Helsingør, men Fyn, Sydsjælland og Bornholm maatte vente til Sommerens Hede var over-

staaet, tiltrods for, at Bryggeriets helautomatiske Kolonne, omfattende Skylle-, Tappe-, Crown-Kork- og Etiketteringsmaskine, arbejdede Dag og Nat. Paa det rullende Bælte førtes Flaskerne automatisk fra Maskine til Maskine, for tilsidst at lægges i Kasserne, der stabledes paa de ventende Automobiler,

Brygger P. Aagaard, „Urban“ Bryggeriet, Aalborg,
der først af alle fik Tiltro til Chabeso.

I Vinterens Løb er endnu en Kolonne blevet installeret, og Wiibroes Bryggeriets Kapacitet er nu, pr. 8 Timers Arbejdsdag, 1000 Kasser, hver indeholdende 50 slanke, skinnende rene Chabeso's. I særlig varme Perioder, og op mod Pinsedagene, stiger Tempoet yderligere, flere Arbejdere og flere Vogne sættes i Gang — indtil Kulminationen naaedes Pinselørdag, da Efterspørgslen kun blev tilfredsstillet med aller største Vanskelighed.

20 Lastbiler og 3 Paahængsvogne har Bryggeriet maattet anskaffe siden Fabrikationen tog sin Begyndelse for godt og vel et Aar siden. Deraf kører 10 store Lastbiler alene i København, og paa travle Dage, maa, som anført, fremmede Vognmænd træde til.

— Hvor paa beroer Chabeso's enestaaende Succes? spørger vi Direktør Parkov ved Chabesoselskabet paa Finsensvej.

— Grunden til vor Succes er meget let at paavise, er Direktørens hurtige Svar. Først og fremmest Chabeso's *Kvalitet*, der skyldes en Fremstillingshemmelighed, som kun vi kender, men dernæst — og det maa vel glæde Dem at høre — *vort Valg af den rigtige Emballage*. Netop den rigtige, den helt rigtige Emballage, er af fundamental Betydning naar en ny Artikel skal bringes frem paa Markedet, og vor slanke, elegante Chabesoflaske med den diskrete Etiket, er — det er min faste Overbevisning — næst Kvaliteten, det, vi kan takke for vor enestaaende hurtige Fremgang. Chabesoflasken gør jo et overordentlig festligt Indtryk, den passer til den fine mousserende Drik, og den pynter lige meget paa Restaurationsbordet og ved Festen i Hjemmet. Chabeso er derfor yndet indenfor alle Samfundslag — bogstavelig talt fra Slot til Hytte!

— — —

For Emballageindustrien spiller en Handelsvare som Chabeso selvsagt den allerstørste Rolle. Mere end 2 Millioner Flasker, repræsenterende en Sum af over 200,000 Kr., er allerede aftaget fra Kastrup Glasværk, og Tallet vil stige betydeligt i Fremtiden. Kas-

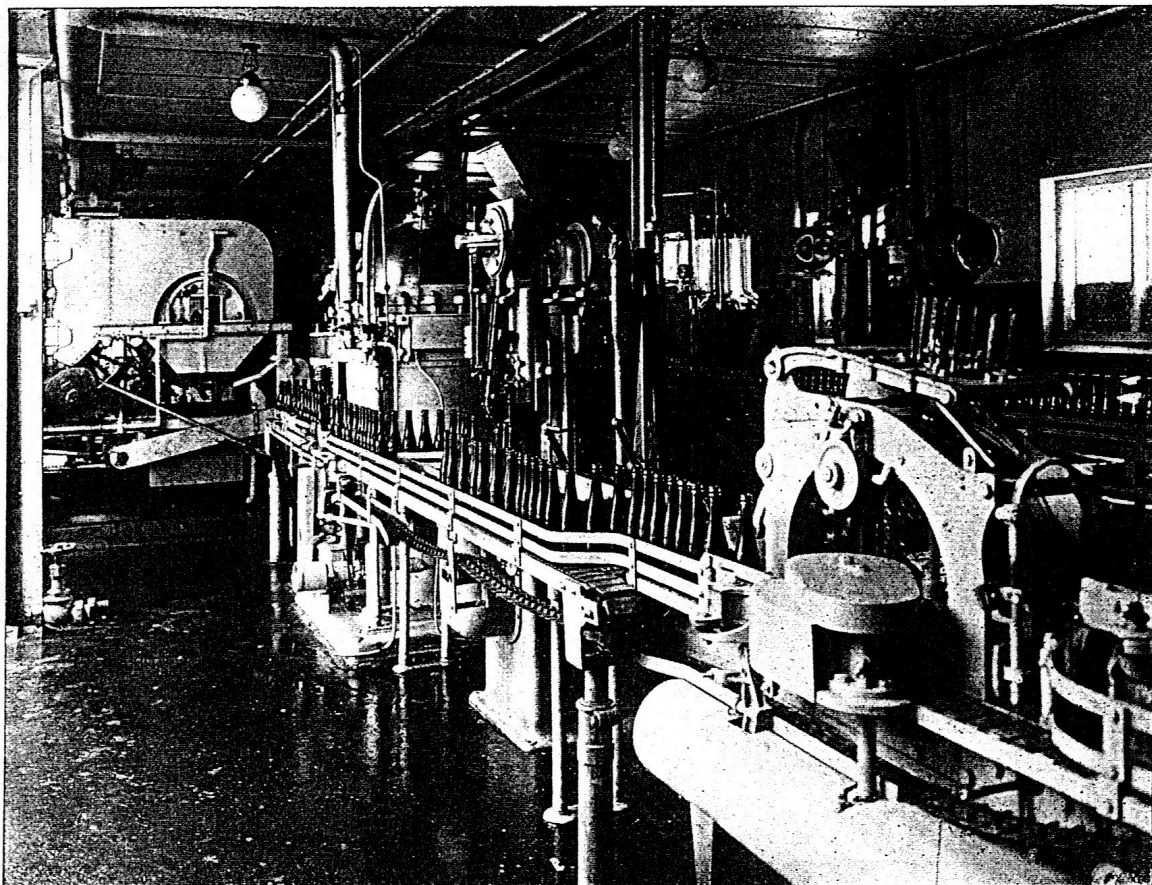
CREPE-KRAFT

**Creppet Kraftkardus —
fortrinligt til Emballering af
Cyklestel, Dæk, Maskindele,
Sanitetsvarer, Glasvarer etc.**

**Fremstilles i alle Formater —
saavel i Ruller som i Ark.**

JYLLANDS PAPIR-VÆRK A/S - AARHUS
Kartonnage - Crepe - Vokspapir - Offsettryk

De helautomatiske Kolonner fremstiller nu 50,000 Chabeso om Dagen!

ser i Tusindvis er leverede fra Pakkassfabrikerne, Millioner af Etiketter og Crown-Korks er fremstillede, og dertil store Mængder Bølgepapæsker til særlige Formaal. Alt er Dansk Arbejde, og direkte eller indirekte giver Chabeso Arbejde og Fortjeneste til Tusinder af Mennesker i Landet.

Fra det danske Chabesoselskab exporteres Chabeso i koncentreret Form til Norge, og fornylig er der ogsaa paabegyndt Export til Sverige af den færdige Vare, hvortil jo ogsaa kræves Emballage.

I mere end 400 Bryggerier Verden over fremstilles nu den fascinerende Chabeso, men ingen Steder har Fremgangen været saa hurtig og Succes'en saa ubetinget, som her i Landet — og Grunden hertil, hævder Direktør Parkov, skyldes næsteften Kvaliteten, *Valget af den helt rigtige Emballage!*

— — —
Et Æventyr? — ja, men et haandgribeligt og samfundsgavnende Æventyr! J.

HAUSTRUP'S FABRIKER

ALEX. WITTENBORG'S FABRIKER — WILH. LØNGREEN'S FABRIKER

ODENSE

KONSERVESDAASER

OPLYSNING om dette glas søges:

Glashistorisk Selskab Aalborg*1976 - Poul Schjelder, E-mail: gsaa1976@gmail.com

[Fig.1] Foto: Ulla Pedersen

Nogle betragtninger omkring Pokal glasset No.187/128 fra Kastrup Glasværk.

Med ætsede billede af:

Dreng ved Palme og med en "blomst" i hånden,
og med en Devise tekst på bagsiden.

Der mangler et glas med "firma navn", så glasset kan tilknyttes Apoteket Skt. Thomas i Vejle; (Der blev oprettet i august 1917)

Er glasset eventuel en eksportvare til et apotek på Skt. Thomas på De Vestindiske øer: **NEJ!** det er der ikke belæg for, der mangler en historisk viden her om fra Kastrup Glasværk.

Eller glasset er fremstillet og solgt til **fordel** for dronning Louise Kirke- og børnehjemssag på De Vestindiske øer.

Dette er ikke bekræftet; det er en antagelse!

NB. Der er fremstillet en platte fra Den Kongelige Porcelænsfabrik i 1910, til fordel for dronning Louise Kirke- og børnehjemssag. (Note: se side 10)

Jf. Hans O. Lindhard oplyser at Glasset [Fig.1] er et "familieglas", der er købt i Vejle i 1915 (med teksten på bagsiden *Til Fader*)

Min svigermor Anne var ude at tjene og har købt glasset til sin far.

(Kilde: Fra et indslag på hjemmesiden www.gsaa1976.dk den 17. juni 2015 - hilsen H.O.L.)

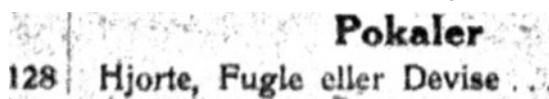
Ifølge en kildeoplysning: Så skulle Glasset være fremstillet af Kastrup Glasværk til Apoteket Skt. Thomas i Vejle. ? Jf. Oplysning fra datteren af apotekeren. (det er ikke verificeret)

Der findes en del af denne glastype [Fig.1], med forskellige devise tekster på bagsiden:

Til Fader - Til Lykke - Til Erindring - Glædelig Jul -

Kastrup Glasværk. 1910 - 1950 - Pokaler nr.187/128

Pluk fra prislisten >>
1910 - 1918

Pluk fra katalog 1924 >>
Ætsede artikler: Devise Glas

Kilde: St. Thomas Apotek, Vejle

De vestindiske øer, St. Thomas, St. John og St. Croix har været knyttet til Danmark siden 1700 – tallet.

På St. Thomas oprettede Albert Heinrich Riise i 1838 øens første apotek. Apoteket blev opført i Charlotte Amalie, der på det tidspunkt var blandt Danmarks største byer.

Riises første år som apoteker var økonomisk ikke gode, så han måtte supplere indtægten som apoteker på anden vis. Han begyndte at udnytte øens eksotiske planter og fremstillede kosmetiske produkter. Her iblandt den velkendte Riises Bay Rum, der var medvirkende til Riises senere velstand.

I 1917 blev De vestindiske øer solgt til USA for 25 millioner \$. Den daværende apoteker, O. V. Poulsen, fik efter mange besværligheder lov til at fortsætte som apoteker i Vejle Svane Apoteks lokaler, der skulle nedlægges ved samme lejlighed. Svane Apoteket blev drevet af Apoteker Von Eggers enke.

Den 1.8. 1917 overtog O. V. Poulsen inventar samt varelager og fortsatte driften i disse lokaler, som nu fik navnet **St. Thomas Apotek, Vejle**.

Et foto oversigt over Devise teksten på bagsiden af glasset

Til Fader. - Til Lykke. - Til Erindring. - Glædelig Jul -

FOTO mangler af.

Til Erindring.

info-kilde Glashistorisk museum, G.S.H. 16.02.2023

Vandglas med konisk glat kumme.

På kummen matætset en dreng der står ved en palme.

Kastrup Glasværk 1910

Farve: Klar

Højde: 112 mm.

Diameter: 74 mm.

Litt.: Ingen

Tilhører: Ib Rathmann samling.

Prisliste Kastrup Glasværk, 1. Januar 1910

Nr. 240 Konisk, glat, ætset Devise, 1/4 pot,

Lidt private tanker, som ikke er verificeret.

"Mary Gregory" dreng (ca.1850erne)

Kastrup glas dreng (ca.1910-20)

Tegningen på Kastrups Pokal glas No.187/128

[Med ætsede billede af; Dreng ved Palme og med en "blomst" i hånden, med Devise tekst på bagsiden.] den ligner utroligt meget tegningen på "Mary Gregory" karaffen. Man kan næsten få den tanke at Kastrup har brugt tegningen på "MG" glasset som forlæg til deres tegning på Pokal glasset, med en devise tekst på bagsiden.

{Til Fader - Til Lykke -Til Erindring - Glædelig Jul -m.f.}

Ligheden er da slående, vil jeg mene!

P. Schjelder.

Note:

Oplysningen modtaget fra Ulla Pedersen

1910

[108] Vestindisk platte. Kvinde og negerbarn i landskab med palmer. Indskrift: ALIOS JUVANDO IPSI GAUDEMUS (ved at hjælpe andre glæder vi os selv) MCMX. F.o. kronet spejlmonogram L (dronning Louise). Udført til fordel for dronningens kirke- og børnehjemssag. Tegnet af Christian Thomsen. 251 eks. 20,5 cm.

Westindian landscape with woman and child. Inscription: ALIOS JUVANDO IPSI GAUDEMUS (by helping others we make ourselves happy) and the year MCMX. Above face to face monogram L (Queen Louise). Comm. by the Westindian Church- and kindergardenfund under protection of the Queen. Designed by Christian Thomsen. 251 copies. 8".

Eftertekst til denne artikel : "Nogle betragtninger omkring Pokal glasset"

Artiklen er tænkt som nogle tanker og betragtninger om KG. Pokal glas:

"Dreng ved palme -med en Devise tekst på bagsiden"

Så man kan se hvor vanskelig det er at bestemme hvor et glas er fra, sammen med de mange forskellige oplysninger og meninger som er blevet fortalt gennem tiden.

I alt beskeden P.S.

Billede modtaget fra Tom Hansen, Fyn.

Et glas med dreng med en blomst i hånden

til sammenligning og lighed med Kastrup glasset fra 1910-50

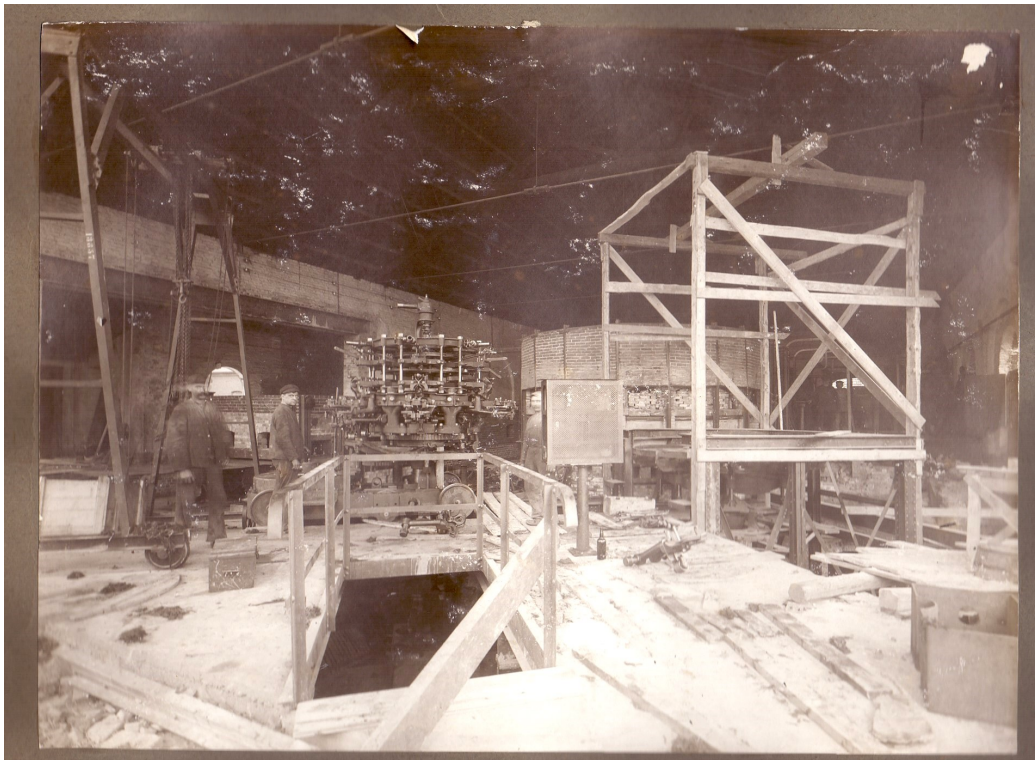
Det var et yndet motiv på Mary Gregory glas i 1850erne.

Ny flaskemaskine på Hellerup Glasværk.

Af Jan Kock

I Niels Johnsens gemmer er der mange glasgodbidder. En af dem er to sider fra et professionelt fotoalbum med sider af grøngråt karton i formatet 33,5x26,9 cm. Siderne er tydeligvis taget ud af et større album, der formentlig kun er fremstillet i et meget begrænset antal eksemplarer. Hver side er i øverste højre/venstre nummeret med en håndbetjent nummerator. Her er der tale om siderne 35-38. På hver side er der opklæbet et foto af opstillingen af en ny flaskemaskine på Hellerup Glasværk. Fotografierne må være taget i 1912, da den første fuldautomatiske flaskemaskine i Danmark blev opstillet det år i Hellerup. Vidunderet var udviklet af The Owens Bottle Machine Company i USA og patenteret i 1904. I bogen om Danske Flasker fremlægger Mogens Schlüter den spændende historie bag maskinen og konsul Heys fremsynede beslutninger. Hey var en central person i den danske glasverden med indflydelse på De forenede Glasværker i Odense samt Kastrup Glasværk.

Siderne her er tydeligvis taget ud af sin helhed af en glasinteresseret. Det er ikke undersøgt, om der eksisterer andre sider af albummet eller om der i heldigste tilfælde eksisteret et komplet eksemplar. Så her ligger en opgave for en god sporhund.

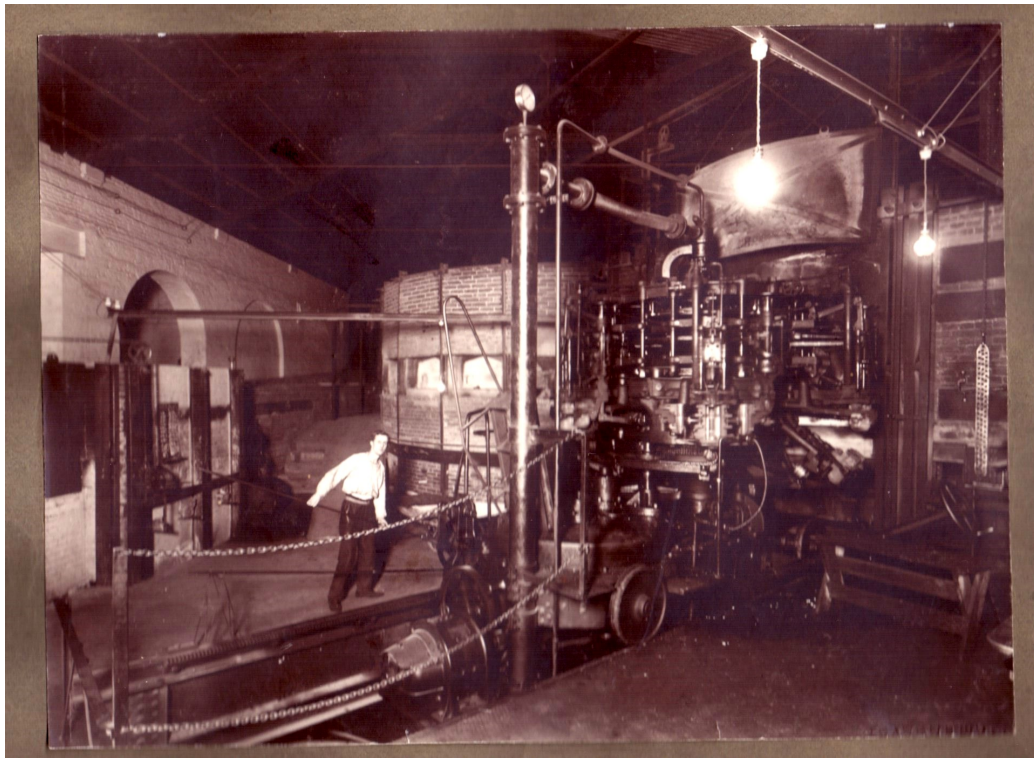
Side 35. Sidenummeret påført med nummerator i øverste højre hjørne.

Gråoliven karton i format 33,5 x 26,9 cm. Selve fotografiet har format: 22,6 x 16,7 cm. Over billedet med håndskrift påført: 117. Under billedet også med håndskrift:

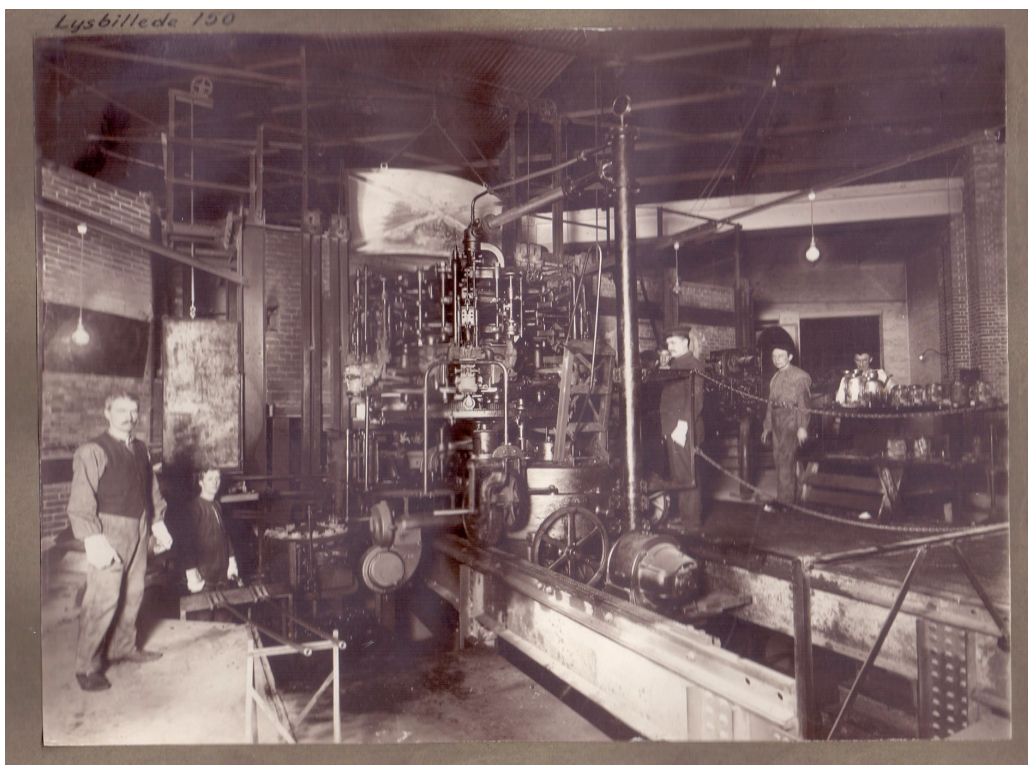
1.linje: Flaskemaskine under Montage

2.linje: Hellerup Glasværk.

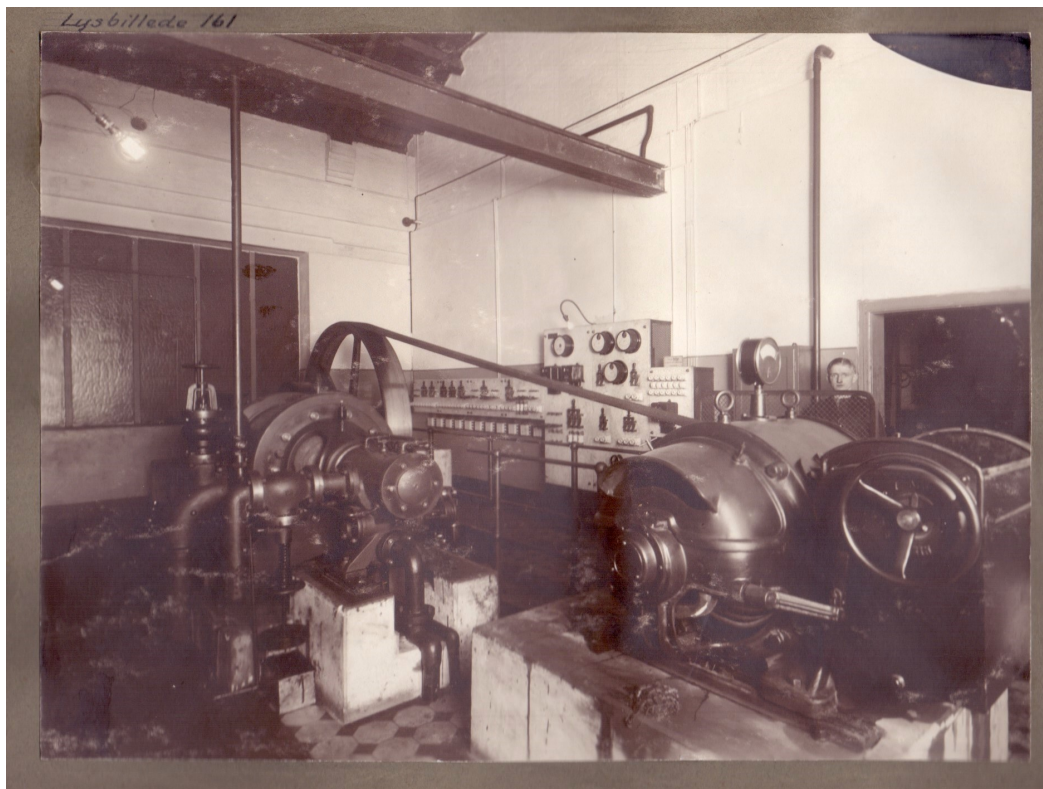
Begge linjer understreget.

Side 36. Sidenummeret påført med nummerator i øverste venstre hjørne.
 Over billedet med håndskrift påført: 129. Under billedet også med håndskrift:
 Hellerup Glasværk.
 Linjen understreget.

Side 37. Sidenummeret påført med nummerator i øverste højre hjørne.
 Gråoliven karton. Over billedet med håndskrift påført: 130. Samt tæt på fotoet: Lysbillede
 150
 Under billedet også med håndskrift: Flaskemaskine I.
 Linjen understreget.

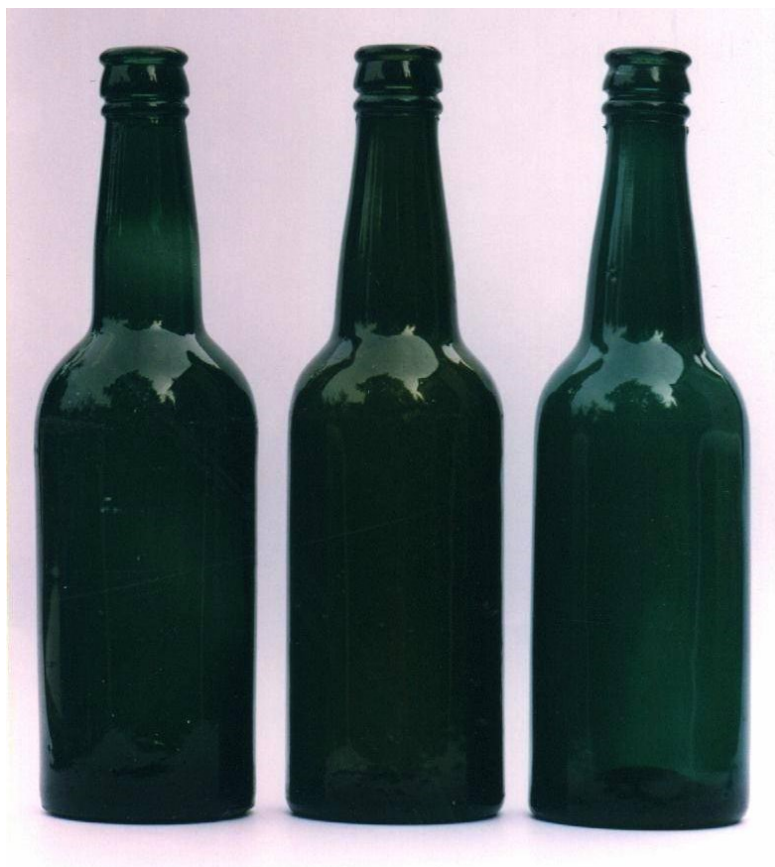

Side 38. Sidenummeret påført med nummerator i øverste venstre hjørne
 Over billedet med håndskrift påført: 128. Samt tætt på fotoet: Lysbillede 161
 Under billedet også med håndskrift: Hellerup Glasværk -Maskinrum – 40 HK Motor.2
 Linjen understreget.

>-----<

Lidt relation til overnævnte artikel om flaskemaskinen på Hellerup Glasværk

Tre Grønne Ølflasker til korkprop / Crown cork fremstillet på Hellerup Glasværk

1. En mundblæst grøn 3/8 pot
Ølflaske fra Hellerup glasværk.
Drejet flaske med to ringe og en
prik i bunden 1915-1925
2. En grøn 1/3 l Ølflaske lavet på
Owens-maskine nr. 3 i Hellerup i
1930
3. En grøn 1/3 l Ølflaske lavet på
Owens-maskine nr. 5 i Hellerup i
1941-49

Kilde: Facebook Danske Flasker

I GLASNYT nr.78 april 2023, side 6.

Mineralvands flaske fremstillet på Nordjysk Glasværk A/S

Maskinblæst mineralvandsflaske til crown-cork mundstykke.

Leveres til URBAN i Aalborg, samt A. Bach Nørresundby, Skjold, og Sødring.

Her er et foto af en flaske til Albani Bryggeri.

Hilsen fra Henrik Thomsen - Facebook site Danske Flasker

Halvhvid mineralvandsflaske til patentprop
lavet på Aftergutmaskine på Nordjysk glasværk 1928
til Albani Bryggeri.

Bæger no. 10

Torben Errboe

*No 10:
glatten i 9 1/6
Højt - 14 2/3
Vandfangsglas*

Et af de mere sjældne glas i Holmegaards kat.1853 er overhængsglasset *Bæger no. 10*. Det er smukt gengivet i tegningerne, men begrebet "bæger" kan ikke genfindes i prisfortegnelsen. Det står - som de øvrige bægre i tegningerne – anført under *Øl- og Vandglas*. Her også som no. 10.

Disse glas leveres glatte og som ét af i alt 15 andre i kataloget også

"blomsterskaarne".

Vi har indtil videre mig bekendt kun kendskab til 2 af denne type med de kendt blomsterslibninger: et med takket, vandret 5-fligget vinløv og et nyfundet med mangefligget egeløv.

For år tilbage fik jeg under et besøg hos Børge Olesen på Tåsinge et glas, som vi begge mente måtte være bæger no. 10. Grunden til denne foræring var nok, at glasset i bunden af kummen havde en kraftig revne, der gik hele vejen rundt om glasset. Det var Børge træt af. Men også, at det var forsynet med en overraskende slibning, som ikke umiddelbart kunne placeres. Børge mente, at det kunne jeg prøve at finde ud af! En anden ting, der gjorde os usikre, var at indsnævringen under kummen på dette glas ikke var nær så udtalt, som på de andre bægre no.10, vi havde kendskab til.

Hvis vi prøver at sammenligne med mit eget bæger no. 10, kan man se, at indsnævringen her er ret så markant og minder om de to omtalte med kendte blomsterslibninger.

Men ser vi igen på tegningen fra kat.1853, ligner den faktisk mere glasset fra Tåsinge. Vi er jo normalt vant til, at tegningerne generelt ligger tæt på selve glasset. Så hvad gør vi? Er det en almindelig overreaktion? Måske er glasset trods den ukendte slibning (svensk?) alligevel dansk? En anden mulighed er selvfølgelig, at glasset er udenlandsk produceret og slebet. Jeg har dog ikke kendskab til, at andre værker end Holmegaard har produceret dette glas...

Vikingerne havde glasvinduer i deres haller.

Ny forskning viser, at vikingerne havde vinduer med glastruder i deres prestige bygninger, noget man hidtil kun har forbundet med middelalderens kirker og borge. Det bryder med den primitive opfattelse af barbariske vikinger, mener Nationalmuseet.

Mads Dengsø Jessen med glasstykke fra vikingetiden. Foto: John Fhær Engedal Nissen, Nationalmuseet

Vi kender det alle sammen. Billedet af en brutal vikingekonge, der sidder på sin trone i et dunkelt rum, kun omgivet af skæret fra buldrende fakler. I stedet sad vikingekongerne måske snarere i rum, som var delvist oplyst af lysindfaldet fra glasvinduer – muligvis som vi kender det fra tidlige kirkerum. Ny forskning viser nemlig, at vikingerne allerede havde vinduer med glastruder i perioden år 800-1100.

“Der er fundet adskillige fragmenter af vinduesglas på vigtige vikingetidspladser i Sydsandinavien, og det fik os til at tænke, om det virkelig bare var en tilfældighed. Det var det tilsyneladende ikke. Glasset kan dateres til Vikingetiden og har efter al sandsynlighed også været i brug i den periode,” siger konservator Torben Sode, som bemærkede de små fragmenter af glastruder, i forbindelse med hans arbejde med glasmaterialet fra stormandsgårdene ved Strøby Toftegård og Tissø.

Opdagelsen er opsigtsvækkende, fordi man hidtil har ment, at vinduesglas først blev udbredt i Danmark flere århundreder senere i forbindelse med middelalderens kirkebyggeri og kongens slotte. Den nye viden understreger endnu engang, at vikingerne var langt mere avancerede, end de ofte fremstilles.

“Det fører os endnu et skridt væk fra forståelse af den simple, barbariske viking, der svinger rundt med sit sværd. I stedet er der tale om en sofistikeret vikingelite med en kongemagt på lige fod med for eksempel Frankerrikets Karl den Store. Det glemmer man ofte i de forsimplede Hollywood-portrætter af vikinger,” siger Nationalmuseets seniorforsker Mads Dengsø Jessen.

Resultatet er offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift *“Danish Journal of Archaeology”* og udført af konservator og glashistoriker Torben Sode, forskningschef Bernard Gratuze fra Universitetet i Orleans i Frankrig og seniorforsker Mads Dengsø Jessen fra Nationalmuseet.

Glas fra vikingetiden

Forskningen er baseret på analyser af 61 fragmenter af glastruder, som de sidste 25 år er fundet ved seks forskellige udgravninger af vikingetidens stormandsgårde, førkristne templer og tidlige bymiljøer – Strøby Toftegård, Tissø og Sorte Muld i Danmark, Uppåkra og Birka i Sverige samt Hedeby i Slesvig.

Her er en række eksempler på de fragmenter af glas, som er blevet fundet i forbindelse med udgravningerne i Haithabu, Slesvig.

Haithabu

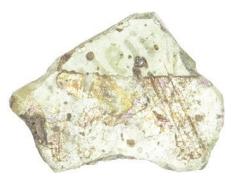

Illustration: C.S. Andersen,
Moesgaard Museum / Museum
für Archäologie Schloss Gottorf

Foto af et historisk hus fra Island med et lille gavlvindue

Eksempler på vinduesruder "fragmenter" fra div. udgravninger i Danmark og Sverige
 Danmark: BMR = Sorte Muld på Bornholm, KOM = Strøby Toftegård på Stevns
 NM = Tissø på Vestsjælland, Sverige: SHM = Birka HML = Uppåkra

BMR 1191x 0 7 1a

BMR 1191x R 8 1a

BMR 1191x S 8 12a

HML 31251 8967

HML 32327 13560

KOM 1699 00139a

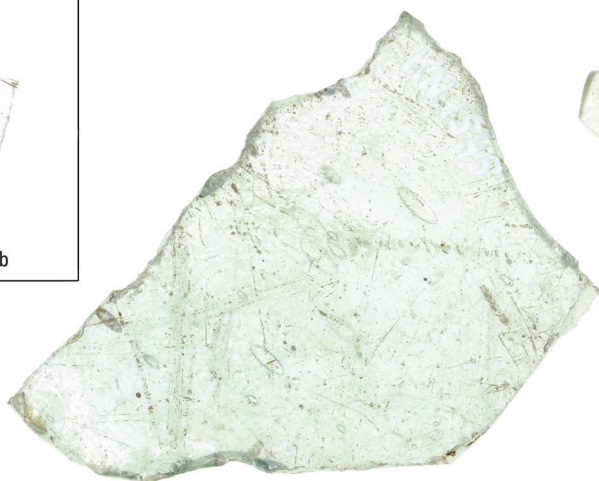
KOM 1699 01245b

HML31251 8933a

KOM 1699 00154b

NM FG A108 1a

NM KNx1545a1

NM KN 753a

SHM 35000 F70998a

SHM 34000 BJ 124 2b

SHM 34000 BJ124 1a

Illustration: C.S. Andersen, Moesgaard Museum / Torben Sode

Glasset har altså været kendt i mange år, men er ikke blevet analyseret før nu. Det skyldes, at man udelukkende har forbundet tidligt vinduesglas med middelalderen og derfor har antaget, at glasset ikke kunne stamme fra vikingetiden, men måtte være en form for 'forurening' fra senere perioder.

Nu viser kemiske isotopanalyser af de små stykker rudeglas imidlertid, at det er fremstillet af nærorientalsk natronglas og nordeuropæisk potaskeglas, der kan dateres til mellem år 800 og 1100. Altså længe før middelalderens kirker og slotte.

Røvet eller købt?

Intet tyder på, at vikingerne selv kunne producere vinduesglas, men de har kendt materialet fra Europa, hvor man længe havde benyttet glasvinduer i kirkerne og kejserens haller. Blandt andet hos angelsaksere og karolingere, hvor man da også har fundet præcis samme typer af glas, som nu er konstateret hos vikinger i Sydsandinavien.

Det er næppe tilfældigt, da vikingerne netop skuede mod syd for inspiration, forklarer Mads Densgø Jessen.

"Vi ved, at kendte vikinger, som for eksempel Harald Klak, var sydpå, hvor de havde et politisk netværk og tætte handelsforbindelser, så selvfølgelig var de bekendt med vinduesglas fra elitens bygninger dér. Derfor er det også meget sandsynligt, at vikingerne selv havde glaser, og nu bekræfter forskningen det samme," siger Mads Densgø Jessen.

En nærliggende tanke er, om vikingerne kan have tilranet sig vinduesglasset fra klostre og kirker under plyndringstogter. Men det er ifølge forskerne mindre sandsynligt, da glasset er fundet ved flere forskellige vikingesites, ligesom den kemiske signatur viser, at glaserne stammer fra forskellige egne af Europa og den Nære Orient.

Derfor er det mest sandsynligt, at vikingerne har handlet sig til det, eller at man har fået glaserne i forbindelse med gaveudveksling.

Glasvinduer i stormandshaller

Hos vikingerne var glasvinduer forbeholdt eliten og religiøst brug, som tilfældet var i resten af Europa. Derfor har der muligvis været vinduesglas i vikingernes ikoniske halbygninger, mener Mads Densgø Jessen.

Ikke store, gennemsigtige vinduer, som vi har i dag, men antageligt mindre vinduer, som eventuelt har været sammensat af mindre stykker rudeglas i forskellige grønne og brune nuancer. Formålet var ikke at man kunne kigge ud, påpeger Mads Densgø Jessen, men at få et farverigt lysindfald i bygningen.

"Det er nærliggende, at man har opfattet tilstedeværelsen af glasvinduer som et særligt, magisk materiale, der kunne lukke sollyset ind og oplyse rummet, samtidig med at det kunne holde kulde, blæst og regn ude," fortæller Torben Sode.

"Denne artikel er skrevet ud fra Nationalmuseets pressemeddelelse og med tilføjelser af Torben Sode"

LINK til *Danish Journal of Archaeology*:

<https://tidsskrift.dk/dja/article/view/131493/184410>

Referat fra onsdag den 11. oktober 2023 på Vejgård Bibliotek. med ca 25 medlemmer

NYT om ”Blomsterslebne og emaljemalede glas”

Torben Errboe og Niels Andersen causerer over emnet.

Poul bød velkommen og overlod ordet til aftenens foredragsholdere Niels Andersen og Torben Errboe.

NYE FUND AF DEKORATIONER SIDEN 2008 - på danske glas og karafler fra 1800-tallet

Niels indledte med at fortælle, at bogen ”Dekorerede Danske Glas” længe havde været udsolgt. Siden bogen udkom i 2008, var der dukket en hel del nye glas op, som har været yderligt materiale til belysning af produktionen af disse varer. En del af det nye materiale har Torben og Niels skrevet om i Glasnyt. I foredraget vil der være henvisning til de relevante numre af Glasnyt.

Niels oplyste, at de havde overvejet enten at lave en hæftet folder på ca. 32 sider eller en 2. udgave, hvori de nye glas blev indføjet de relevante steder. Hidtil havde de opgivet tanken om en 2. udgave, dels på grund af omkostningerne, men også på grund af den stærkt vigende interesse for gamle glas. Niels havde nu modtaget et tilbud på trykningen af en ny udgave på ca. 240 sider, og hvis de på forhånd havde sikkerhed for et salg på ca. 100 eksemplarer, ville de kraftigt overveje at gå i gang med arbejdet. Prisen for den færdige bog ville ligge på samme niveau som 1. udgaven.

Til brug for foredraget havde de lavet en række fotos, som blev vist samtidig med foredraget. og som ville følge dispositionen i bogen.

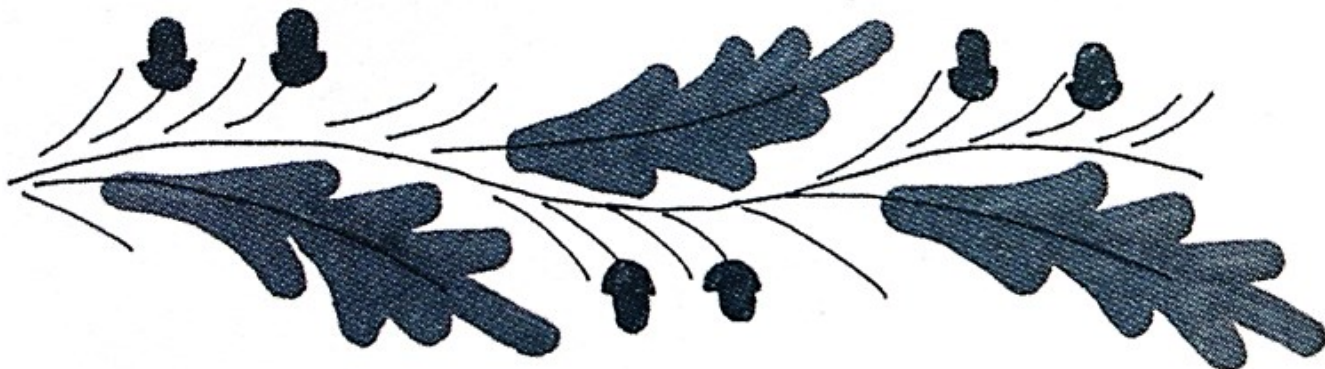
HOLMEGAARD – egeløv

*Snapseglass nr. 15,
tykke m. glat stilk*

Mangefliget egeløv

Niels indledte med at fortælle, at de nu var sikre på at det mangefligede egeløv var en sikker Holmegaard slibning, nu kendes det både på vinglas nr. 10, karaffel nr 2, vinglas nr. 1 og på det yderst sjældne bæger nr. 10. Slibningerne af bladet varierer noget, og dette kan skyldes forskellige slibere. Dernæst viste han en hidtil ukendt udgave af vinglas nr. 12, men på glat stilk. Glasset er slebet med en variant af takket vinløv.

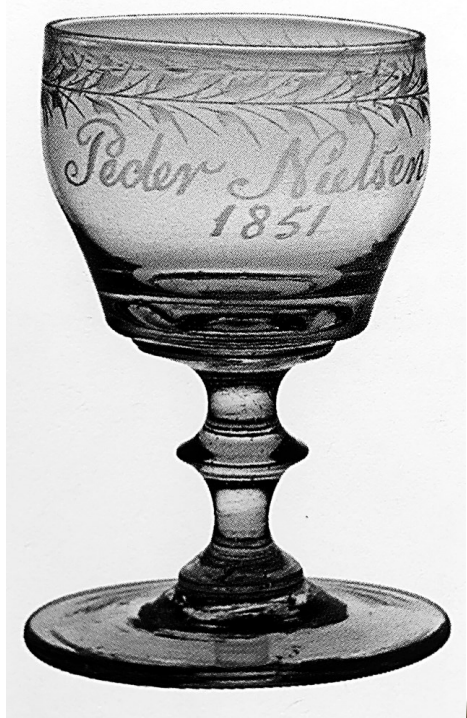
det yderst sjældne bæger nr. 10.

hidtil ukendt udgave af vinglas nr. 12, men på glat stilk.

Herefter gennemgik Torben en række ny eksempler på vinløvsslibninger og slibninger af Iserhorst. Torben fremhævede særligt de tre og femfligede vandrette og lodrette takkede vinløvsslibninger, og til hans overraskelse havde et medlem medtaget et vinglas nr. 2 med den trefligede slibning, nu havde han kendskab til 2 glas med denne slibning.

Blandt sandsynlige Iserhorstslibningerne var det særligt omkring "blomsterranken", der var nyt. Slibningen var nu fundet på vinglas nr. 9, det glas, der i priskuranten er beskrevet som "fiint blomsterskåret". Nu ved man endelig, hvad denne beskrivelse dækker over. Ranken var yderligere set på et champagneglas og et højt snoet snapseglass, der var dog noget tvivl om herkomsten af disse glas.

Niels viste en rosenmalet karaffel fra Holmegaard, hvor det vandrette rosenblad tillige var forsynet med den gule bemaling. Endvidere viste han 2 tøndeformede snapseglass og et riflet vandglas. Der var også eksempler på bægerglas nr.13 med den "småblomstrede" bemaling og rosenbemaling. Torben påpegede problemet med at skelne mellem bægerglas nr. 13

HOLMEGAARD ?
Rosenmalede tøndeglass ca. 9 cm

påpegede problemet med at og vandglas nr. 21.

bægerglas nr. 13

CONRADSMINDE/MYLENBERG
– buede V-type

AHM

Løkken messen 2023

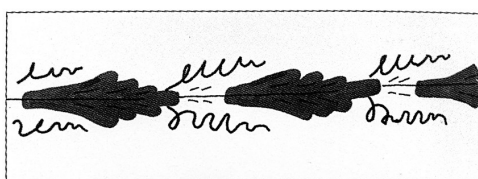
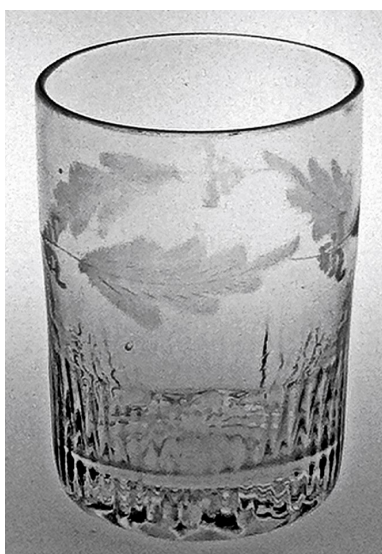
Middelfart
antik

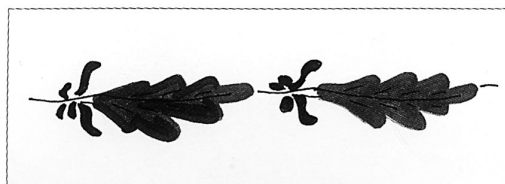
Michael Bloch

Torben gennemgik nu nyhederne på slibninger på nordjyske glas. Der blev vist sjældne eksemplarer på ege-og vinløvsslibning på vinglas med glas stilk. En ny type egeløv på glas med knap på stilken fra Conradsminde, havde de valgt at kalde "Wolstrup-typen", fordi et glas af denne type var vist i Heerings samling på Anneberg. Der blev også vist et tøndeglas med hængende vinløv samt andre slebne glas fra Mylenberg. Torben viste to andre bemalede roser fra Co/My end dem, der var med i bogen. Den ene rose kendes fra en karaffel, den anden rose fra både snapseglass og karafler.

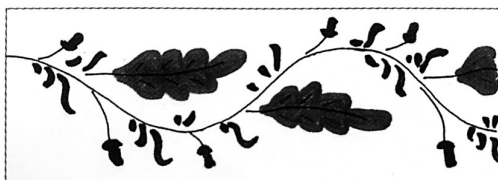
Fra Aalborg kendes nu flere varianter på vinløv. Endvidere er der også dukket et riflet vandglas op med buet egeløv fra Aalborg, et medlem havde taget glasset med.

Aalborg, egeløv, lige type, også kaldet „katalogtypen“.

Aalborg, egeløv, buet type.

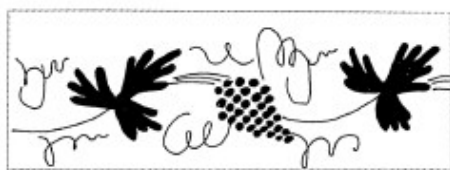

Aalborg, egeløv, bølget type med to agern.

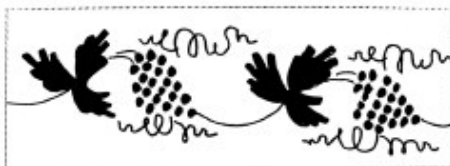

Aalborg, egeløv, bølget type uden agern.

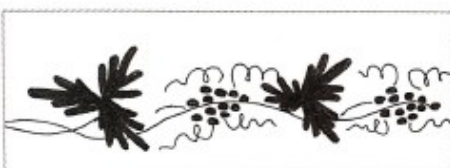
AALBORG - vinløv

Aalborg, vinløv, 2-blads type.

Aalborg, vinløv, 3-blads type.

Aalborg, vinløv, fingrede type.

Glasnyt nr. 59

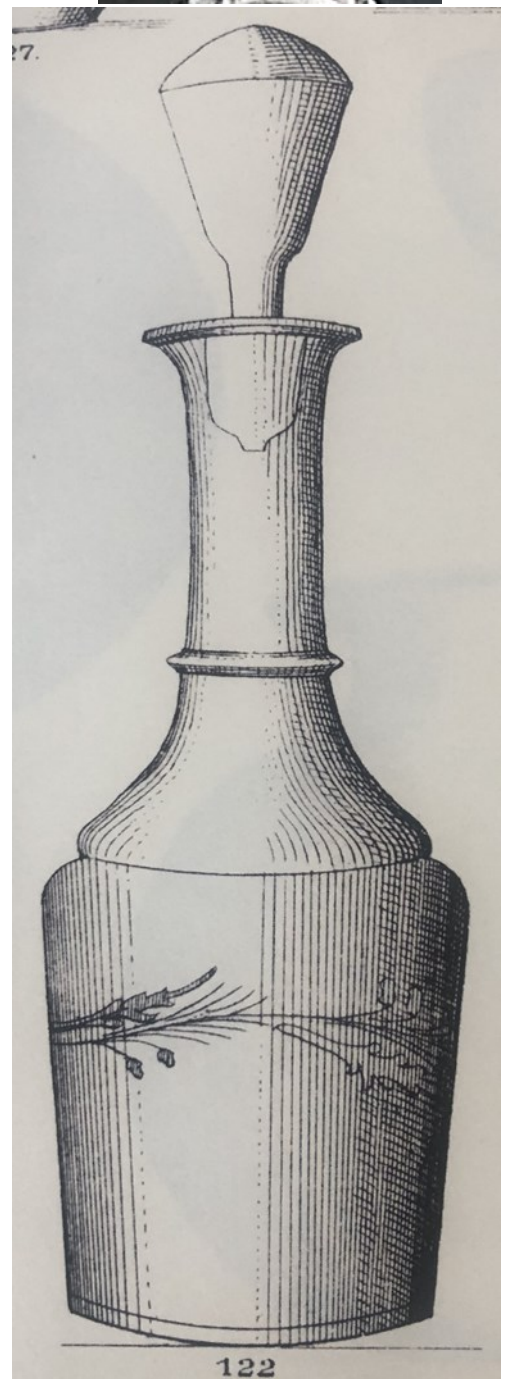

Glasnyt
nr. 70

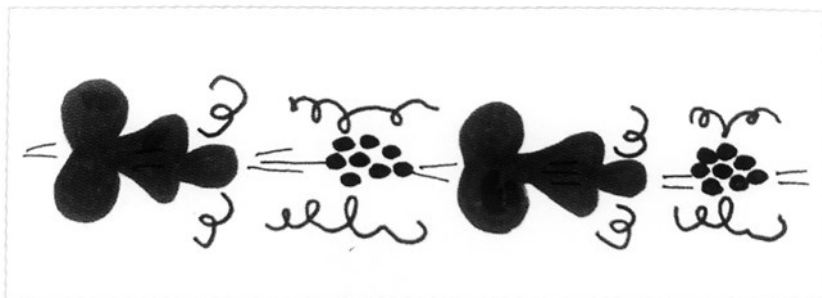
"Niels Rasmussen Drastrup 1881"

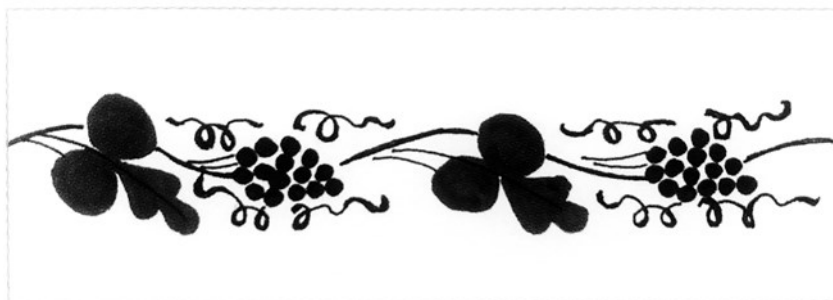
Aalborg Egeløv

MYLENBERG

Mylenberg, vinløv, liggende blade.

Mylenberg, vinløv, hængende blade.

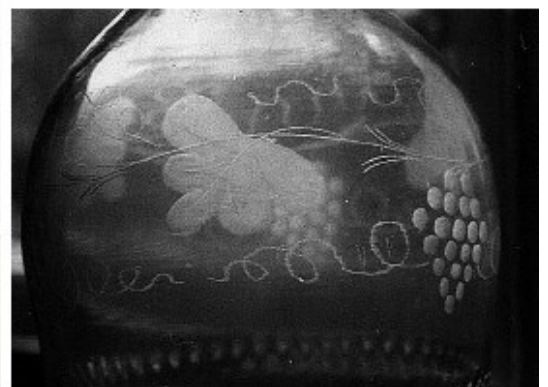
Conradsminde/Mylenberg -
emaljemalet

MYLENBERG ?

Glasnyt nr. 74

Udsnit fra karaffel

Efter en kaffepause, hvor de medtagne glas kunne beses, fortsatte Niels med glas fra Odense glasværk. Der blev vist et glas som ikke havde bær/agern, men som havde nogle palmetelignende blade. Niels påpegede, at Jørgen Rønnest kort tid efter bogens fremkomst havde skrevet en artikel, som påviste endnu en Odenseslibning med 5-fliget egeløv. (se GLASNYT nr.47 2009) Der mangler stadig et veldokumenteret glas med glat stilk, men der blev vist 2 glas, som er deres bedste bud på et sådant glas.

ODENSE – egeløv

7- og 9-fliget

Odense, egeløv.

ODENSE ?

Odense, egeløv.

Til sidst viste Torben og Niels nogle glas med slibninger, som de havde under observation.

Under observation

69

To sider med medlemmernes medbragte glas

Referat fra onsdag den 15. november 2023
På Vejgård Bibliotek Hadsundvej 35, 1.sal, 9000 Aalborg.
Mødelokale SALEN

En rejseberetning om Finsk glas

Torben Kronow fortæller om sin rejse
til det Finske glasområde

Efter foredraget vil der udloddes 10 - 15
glasemner ved amerikansk lotteri som er
produceret i Finland.
Her vises et udsnit af glasgaverne.

Så er Torben klar til at tage til Finland
for at se på glas

(Lego figur fra lufthaven i København)

Så er der morgenmad på hotellet i Finland

Til højre ses de to guider på turen, Pavla Rossini og Kajsa fra Findland

Referat fra onsdag den 15. november 2023

Poul byder velkommen til foredragsholder Torben Kronow.

Torben var med på den sidste rejse som Glasmussets venner arrangerede. Denne gang gik turen til Finland og Tallin. Det var i april 2023.

Torben fortalte kort om Finlands historie. Landet var under svensk overherredømme i 700 år. I 1809 blev det besat af Rusland og blev først selvstændigt i 1917.

2. dag besøgte selskabet 2 glasværksteder: Lasismi, der i dag drives i fællesskab af yngre glaspustere, samt Majka og Alakoski, der arbejder med studiolglas. Derefter kørte de til Riihimäki Lassi Glasmuseum, der ligger i det tidligere glasværk. Ombygningen er tegnet af Tapio Wirkkala. Museet rummer ca. 2000 emner, især finsk brugs- og kunstglas fra det 18 - 21 århundrede.

3. dag Besøgte de Nuutajärvi Glass Village. Glasværket blev grundlagt i 1793. Det var det første til at lave presset glas. I 1988 blev det lagt sammen med Iittala og siden nedlagt i 1995. Byen har i dag 240 fastboende. Lasisirkus og Viinikainen laver studioglas. Markku Salo, en af de mest kendte kunstnere inden for glasdesign og unikaglas, fik også besøg.

Om Eftermiddagen besøgte de Iittala. Siden 2014 eneste glasværk i landet. Her så man produktion og museet. Museet rummer mange smukke ting, bl.a. den originale Savoyvase. Meget glas bærer præg af Finlands natur, med søer, is og sne. Værkes ejes nu af Fiskars.

4. dag Besøg på Espoo Museum of Modern Art, som huser en permanent udstilling af glaskunstner m.m.: Tapio Wirkkala og hans kone Rut. Desuden nye opstillinger med andre kunstnere af moderne finsk design.

5. dag Sejlede selskabet til Tallin i Estland. Her gik de i den gamle bydel til Kunstakademiet Estonia. De fik en rundvisning på glasafdelingen.

6. dag Tilbage i Helsinki, hvor de så på byen og besøgte Tempelkirken, der er hugget ind i klippen. Eftermiddagen var til fri disposition.

Torben havde medbragt lidt finsk glas og nogle souvenir ting, og et par medlemmer kunne også bidrage med lidt finsk kunstglas.

I pausen havde vi amerikansk lotteri. Torben havde præmier med så alle fik mindst 2 glas-ting.

En dejlig og lærerig aften – men desværre mødte der for få op.

Ref. Jette Steen

De mest kendte glaskunstnere:

Alvar Alto 1898-1976

Aino Alto 1894-1949

Kaj Franck 1911-1989

Kerttu Nurminen 1943-

Timo Sarpaneva 1926-2006

Nanny Still 1926-2009

Tapio Wirkkala 1915-1985

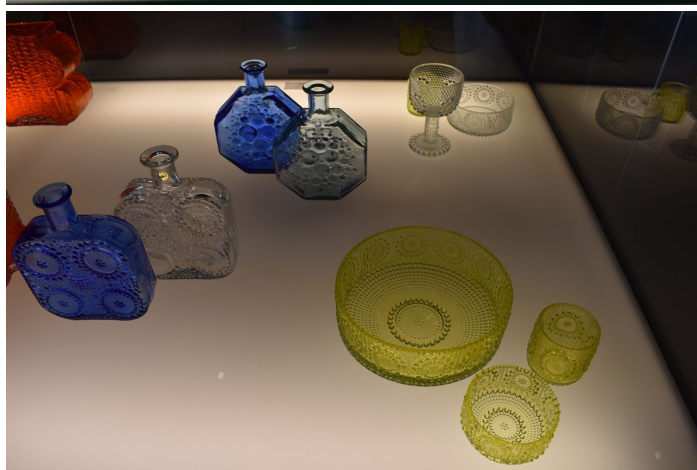
Oiva Toikka 1931-2019

Helena Tynell 1918-2016

Torbens foto fra Finlands Glasmuseum

Se hele Torbens Foto/PowerPoint fra rejsen til det Finske glasområde på:
<https://gsaa1976.dk/powerpoint-fra-moederne-i-gsaa1976>